

Ewa Rudnicka   **Samobójstwo w starym stylu – o nazywaniu aktu samobójczego w polszczyźnie i notatkach prasowych z okresu I wojny światowej**

Prasa źródłowa

„Dziennik Śląski” z lat 1914–1918.

„Ilustrowany Kurjer Codzienny” z lat 1914–1918.

„Kurjer Poranny” z lat 1914–1918.

„Kurjer Poznański” z lat 1914–1918.

„Kurjer Warszawski” z lat 1914–1918.

„Kuryer Codzienny” z lat 1914–1918.

„Nowa Gazeta” z lat 1914–1918.

„Praca. Tygodnik polityczny i literacki, ilustrowany” z lat 1914–1918.

„Przegląd Poranny” z lat 1914–1918.

„Świat. Pismo tygodniowe ilustrowane” z lat 1914–1918.

„Ziemia Lubelska” z lat 1914–1918.

Słowniki

Dictionnaire de français, Larousse,

<https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/suicide/75284?q=suicide#74425>, dostęp: 1.07.2019.

Elektroniczny Słownik Łaciny Średniowiecznej w Polsce, red. A. Kulbicka, A. Ledzińska, A. Maciąg i in., Pracownia Łaciny Średniowiecznej, Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków 2011–2014,

<http://scriptores.pl/elexicon/pl/#>, dostęp: 1.07.2019.

Harper D., Online Etymology Dictionary, <https://www.etymonline.com/search?q=suicide>, dostęp: 1.07.2019.

Knapiusz G., Th esaurus polono-latino-graecus seu promptuarium linguae Latinae et Graecae..., t. 2, F. Caesario, Cracoviae [Kraków] 1621.

Linde S.B., Słownik języka polskiego, w Drukarni XX. Piarów, Warszawa 1807–1814.

Mazure A., Dictionnaire étymologique de la langue française, usuelle et littéraire... pouvant servir de complément à tous les dictionnaires classiques, wyd. E. Belin, Paris 1863, s. 479, [on-line:]

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k6483273w/f533.item.r=suicide.texteImage>, dostęp: 1.07.2019.

Słownik polszczyzny XVI wieku, red. M.R. Mayenowa, F. Pełowski, K. Mrowcewicz, t. 1–37, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, Wrocław–Warszawa–Kraków 1956–2016.

Słownik staropolski, red. K. Nitsch, Z. Klemensiewicz, J. Safarewicz, S. Urbańczyk, t. 1–11, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1953–2016.

Literatura przedmiotu

Duma P., Grób alienata. Pochówki dzieci nieochrzczonych, samobójców i skazańców w późnym średniowieczu i dobie wczesnonowożytnej, Avalon, Kraków 2010.

Preventing Suicide. A Resource for Media Professionals, wyd. Department of Mental Health and Substance Abuse World Health Organization, International Association for Suicide Prevention, WHO Press, Geneva 2000, [on-line:] https://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/resource_media.pdf, dostęp: 1.07.2019.

Zapobieganie samobójstwom. Poradnik dla pracowników mediów, wyd. Światowa Organizacja Zdrowia, Polskie Towarzystwo Suicydologiczne, przeł. B. Mroziak, Zakład Wydawniczo--Produkcyjny Folia, Genewa--Warszawa 2003, [on-line:] https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67604/WHO_MNH_MBD_00.2_pol.pdf;jsessionid=C5DF8572FA-72ACDDE2F75975BFC7B394?sequence=6, dostęp: 1.07.2019.

Katarzyna Bąkowicz   Sposób przekazywania informacji o samobójstwie w polskich mediach o najszerszym zasięgu. Studium przypadku Niebieskiego Wieloryba

Netografia

az (PAP), Kolejny przypadek „niebieskiego wieloryba”. Ruszyło śledztwo, RMF24 z dn. 23.03.2017, <http://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-kolejny-przypadek-niebieskiego-wieloryba-ruszylo-sledztwo,nld,2372992>, dostęp: 27.03.2018.

Celejewska E., Mirkiewicz J., Dzieci w Polsce uczestniczą w śmiertelnej „grze”. Psycholog: zmieniają się z godziny na godzinę, Fakt24 z dn. 21.03.2017, <http://www.fakt.pl/kobieta/dzieci/niebieski-wieloryb-jaroslaw-mirkiewicz-psycholog-radzi/8qlxzi>, dostęp: 27.03.2018.

Dobrołowicz M., 14-latkowie okaleczyli się, grając w „niebieskiego wieloryba”? RMF24 z dn. 22.03.2017, <http://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-14-latkowie-okaleczyli-siegrajac-w-niebieskiego-wieloryba,nld,2372293>, dostęp: 27.03.2018.

Jędruchów T., BZ, ADOM, „Niebieski wieloryb” zabija dzieci w Rosji. Fala tajemniczych samobójstw, TVP Info z dn. 10.03.2017, <https://www.tvp.info/29439166/niebieski-wielorybzabija-dzieci-w-rosji-fala-tajemniczych-samobojstw>, dostęp: 28.03.2018.

Kemp S., Digital 2017: Global Overview, We Are Social z dn. 24.01.2017, <https://wearesocial.com/special-reports/digital-in-2017-global-overview>, dostęp: 4.01.2018.

Krishnan A., Blue Whale Game Rules & Facts: How to Identify the 50-day Challenge That Pushes Kids to Commit Suicide, India z dn. 1.09.2017, <http://www.india.com/buzz/blue-whalegame-rules-facts-how-to-identify-the-50-day-challenge-that-pushes-kids-to-commit-suicide-2442613/>, dostęp: 4.01.2018.

Kropaczek A., Grał w „niebieskiego wieloryba”? 15-latek z ranami ciętymi trafił do szpitala, RMF24 z dn. 21.03.2017, <http://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-gral-w-niebieskiego--wieloryba-15-latek-z-ranami-cietymi-traf,nld,2371747>, dostęp: 27.03.2018.

Kurdupski M., Duży wzrost słuchalności Radia ZET, Antyradia, Wawy i Polskiego Radia 24, WirtualneMedia z dn. 12.10.2017, <http://www.wirtualnemedi.pl/artukul/wyniki-sluchalnosci-radia-iii-kwartal-2017>, dostęp: 28.03.2018.

Kurdupski M., TVP Info wyprzedziło TVN24 w grudniu. Oglądalność Telewizji Republika spadła niemal o połowę, WirtualneMedia z dn. 20.02.2018, <http://www.wirtualnemedial.pl/artykul/tvp-info-i-tvn24-ogladalnosc-w-grudniu-2017-roku-najpopularniejsze-stacjeinformacyjne>, dostęp: 28.03.2018.

Kurdupski M., Wszystkie dzienniki z najniższą sprzedażą w historii. „Czeka je ewolucyjne dostosowanie do nowych warunków i oczekiwań czytelników”, WirtualneMedia z dn. 13.11.2017, <http://www.wirtualnemedial.pl/artykul/sprzedaz-gazet-codziennych-2017-rok-dane-zkdp>, dostęp: 28.03.2018.

mpw (PAP), Grają w „niebieskiego wieloryba” i odbierają sobie życie. Śledztwo szczecińskiej prokuratury, RMF24 z dn. 17.03.2017, <http://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-grajaw-niebieskiego-wieloryba-i-odbieraja-sobie-zycie-sledz,nld,2370055>, dostęp: 27.03.2018.

Mursaliewa G., Grupy smerti (18+), Nowaja Gazeta z dn. 16.05.2016, <https://www.nowayagazeta.ru/articles/2016/05/16/68604-gruppy-smerti-18>, dostęp: 4.01.2018

NN, Gliwice. 15-latek ranny po grze w „Niebieskiego wieloryba”, WP Wiadomości z dn. 21.03.2017, <https://wiadomosci.wp.pl/gliwice-15-latek-ranny-po-grze-w-niebieskiegowieloryba-6103362181771905a>, dostęp: 27.03.2018.

NN, „Niebieski wieloryb” coraz groźniejszy, Teleexpress z dn. 21.03.2017, <https://teleexpress.tvp.pl/29589627/niebieski-wieloryb-coraz-grozniejszy>, dostęp: 26.03.2018.

NN, Niebieski Wieloryb: dlaczego ludzie ulegają internetowym „wyzwaniom”, Facebook z dn. 14.03.2017, <https://www.facebook.com/Onet/videos/1825246561132300/>, dostęp: 27.03.2018.

NN, „Niebieski wieloryb” zabija coraz więcej osób. Różowa panda może to zatrzymać, WP Wiadomości z dn. 10.03.2017, <https://wiadomosci.wp.pl/niebieski-wieloryb-zabija-coraz-wiecejosob-rozowa-panda-moze-to-zatrzymac-6099574197249153a>, dostęp: 27.03.2018.

PCH, PSZL, „Niebieski wieloryb” dotarł do Szczecina. Trzy przypadki samookaleczeń, TVP Info z dn. 17.03.2017, <https://www.tvp.info/29535758/niebieski-wieloryb-dotarl-do-szczecinatrzy-przypadki-samookaleczen>, dostęp: 26.03.2018.

Redakcja Dzień Dobry TVN, „Niebieski wieloryb” – ta gra niesie śmierć, Dzień Dobry TVN z dn. 15.03.2017, <http://dziendobry.tvn.pl/wideo,2064,n/niebieski-wieloryb-ta-gra-niesie-smierc,226593.html>, dostęp: 4.01.2018.

Rozpędek M., „Gra stworzona, by niszczyć”. Młodzież reaguje na doniesienia medialne, WP Wiadomości z dn. 25.03.2017, <https://wiadomosci.wp.pl/grastworzona-by-niszczyc-mlodziezreaguje-na-doniesienia-medialne-6104869852258945a>, dostęp: 27.03.2018.

Sheppard J., Boy, 13, dangling his legs off a block of flats is saved as he was about to jump ‘in sick suicide game Blue Whale blamed for hundreds of Russian teen deaths’, MailOnline 17.03.2017, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4324514/Blue-Whale-game-leadsboy-13-try-jump-building.html>, dostęp: 5.01.2018.

tw, Działy informacyjne portali: WP wyprzedziła Onet, mocno w górę Interia, WirtualneMedia z dn. 19.07.2017, <http://www.wirtualnemedial.pl/artykul/dzialy-informacyjne-portali-wpyprzedzila-onet-mocno-w-gore-interia>, dostęp: 28.03.2018.

VS.wyborcza, Przyjrzyj się swojemu dziecku. Do Polski dotarła niebezpieczna gra, Fakt24 z dn. 18.03.2017, <http://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/pomorze-zachodnie/szczecinsamookaleczeniemia-sie-dzieci/jnehxc>, dostęp: 27.03.2018.

Literatura przedmiotu

Allan S., Kultura newsów, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006.

Kepplinger H.M., Ehmig E.S., Predicting News Decisions. An Empirical Test of the Two Component Theory of News Selection, „Communications” 2006, nr 1(31). <https://doi.org/10.1515/COMMUN.2006.003>

Michalczyk S., Teoria wartości informacji, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” 2013, nr 10.

Mrozowski M., Media masowe. Władza, rozrywka i biznes, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2001.

Nieć M., Komunikowanie społeczne. Perspektywa politologiczna, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

Philips D.P., The impact of fictional television stories on US adult fatalities. New evidence on the effect of the mass media on violence, „American Journal of Sociology” 1982, nr 87. <https://doi.org/10.1086/227596>

Zapobieganie samobójstwom. Poradnik dla pracowników mediów, wyd. Światowa Organizacja Zdrowia, Polskie Towarzystwo Suycydologiczne, przeł. B. Mroziak, Zakład Wydawniczo--Produkcyjny Folia, Genewa--Warszawa 2003, [on-line:] https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67604/WHO_MNH_MBD_00.2_pol.pdf;jsessionid=C5DF8572FA-72ACDDE2F75975BFC7B394?sequence=6, dostęp: 8.02.2019.

Mateusz Myszkowski **Samobójstwo a świadectwo. Analiza Przekleństw niewinności Jeffreyego Eugenidesa**

Literatura źródłowa

Eugenides J., Przekleństwa niewinności, przeł. T. Bieroń, Wydawnictwo Znak, Kraków 2013.

Eugenides J., The Virgin Suicides, Fourth Estate, London 1993.

Literatura przedmiotu

Agamben G., Co zostaje z Auschwitz, przeł. S. Królak, Sic!, Warszawa 2008.

Alvarez A., The Savage God. A Study of Suicide, Bloomsbury, London – New Delhi – New York – Sydney 1972.

Berger B.M., The Myth of Suburbia, „Journal of Social Issues” 1961, t. 17, nr 1. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1961.tb01662.x>

Camus A., Eseje, przeł. J. Guze, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1971.

Durkheim É., Suicide. A Study in Sociology, przeł. na ang. J.A. Spaulding i G. Simpson, Routledge Classics, London – New York 2002.

Emerson R.W., Self-Reliance, [w:] Emerson's Essays, red. A.H. Quinn, Charles Scribner's Sons, New York – Chicago – Boston 1920.

Faulkner P., The Social Character of Testimonial Knowledge, „The Journal of Philosophy” 2000, t. 97, nr 1. <https://doi.org/10.2307/2678453>

Fishman R., Bourgeois Utopias. The Rise and Fall of Suburbia, Basic Books, New York 1987.

Moorhem B. van, The novel as a mental picture of its era. Interview with Jeffrey Eugenides, „3:AM Magazine” 2003, http://www.3ammagazine.com/litarchives/2003/sep/interview_jeffrey_eugenides.html, dostęp: 23.01.2018.

Zinn H., A People’s History of the United States, wyd. 3, Longman, London – New York 2003.

Dominika Filipowicz   Studium stereotypu samobójstwa z miłości na podstawie Romea i Julii Williama Szekspira

Literatura źródłowa

Shakespeare W., Romeo and Juliet, The Arden Shakespeare (second series), red. B. Gibbons, Bloomsbury, London 1998.

Shakespeare W., Tragedia Romea i Julii, [w:] tenże, Tragedie, przeł. M. Słomczyński, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2016.

Literatura przedmiotu

Alvarez A., Bóg Bestia. Studium samobójstwa, przeł. Ł. Sommer, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2011.

Auden H.W., Romeo i Julia, [w:] tenże, Wykłady o Shakespearze, przeł. P. Nowak, Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Warszawa 2016.

Baran A., Gmitrowicz A., Koszewska I. i in., Rola mediów w promocji zdrowia psychicznego i w zapobieganiu samobójstwom. Poradnik dla pracowników mediów, Warszawa 2018.

Bloom H., Shakespeare. The Invention of the Human, Fourth Estate, London 1999.

Bokszański Z., Stereotypy a kultura, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, „Leopoldinum”, Wrocław 1997.

Burton R., The Anatomy of Melancholy, New York Review Books, New York 2001.

Epstein N., Friendly Shakespeare. A Thoroughly Painless Guide to the Best of the Bard, Viking, New York 1993.

Faber M.D., Shakespeare’s Suicides. Historic, Dramatic and Psychological Reflections, [w:] Essays in self-destruction, red. E.S. Shneidman, Science House, New York 1967.

Friedenthal R., Goethe. Jego życie i czasy, przeł. M. Rotter, Czytelnik, Warszawa 1969.

Hanford H.J., Suicide in the plays of Shakespeare, „Publications of the Modern Language Association of America” 1912, nr 27. <https://doi.org/10.2307/456656>

JK/NYT, Robin Williams popełnił samobójstwo z powodu demencji?, „Newsweek” z dn. 4.11.2015, [online:] <https://www.newsweek.pl/swiat/robin-williams-przyczyna-samobojstwa-aktora--demencja/dc8c62n>, dostęp: 26.07.2019.

Kogler V., Noyon A., The Werther effect – About the handling of suicide in the media, Open Access Government z dn. 26.11.2018, <https://www.openaccessgovernment.org/thewerther-effect/42915/>, dostęp: 26.09.2018.

Lippmann W., Public Opinion, Book Jungle, Authorhouse, London 1965.

McKim W.M., Romeo's „Death-mark” Imagination and Its Tragic Consequences, [w:] Bloom's Modern Critical Interpretations. William Shakespeare's Romeo and Juliet – New Edition, red. H. Bloom, Bloom's Literary Criticism, New York 2009.

Nelson D.T., Psychologia uprzedzeń, przeł. A. Nowak, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.

NN, Setki samobójców kopiują śmierć Robina Williama. Zatrważające statystyki, „Wprost” z dn. 8.02.2018, [on-line] <https://www.wprost.pl/swiat/10102884/setki-samobojcow-kopiuja-smierc-robina-williamsa-zatrwarzajace-statystyki.html>, dostęp: 8.02.2018.

Platon, Ucztą, [w:] tenże, Obrona Sokratesa, Kirton, Ucztą, przeł. W. Witwicki, Hachette Polska, Warszawa 2008.

Preventing Suicide. A Resource for Media Professionals, wyd. Department of Mental Health and Substance Abuse World Health Organization, International Association for Suicide Prevention, WHO Press, Geneva 2008, [on-line:] https://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/resource_media.pdf, dostęp: 8.04.2020.

Ringel E., Gdy życie traci sens. Rozważania o samobójstwie, przeł. E. Kaźmierczak, Glob, Szczecin 1987.

Romanska M., Love death, or liebiestod, Boston Lyric Opera, <http://blog.blo.org/love-death-orliebestod>, dostęp: 7.01.2020.

Scaglione A., Petrarchan Love and the Pleasures of Frustration, „Journal of the History of Ideas” 1997, nr 4. <https://doi.org/10.1353/jhi.1997.0040>

Tronicke M., Shakespeare's suicides. Dead bodies that matter, Routledge, New York - London 2018. <https://doi.org/10.4324/9781351213196>

Maciej Grzenkowicz   „Looks Like It's Suicide Again For Moe!” Etyka przedstawienia prób samobójczych w animated sitcoms na przykładzie Moego Szysłaka w serialu Simpsonowie

Filmografia

13 powodów (13 Reasons Why), twórca B. Yorkey, USA od 2017.

Alone Again, Natura–Diddily, 14. odcinek 11. sezonu Simpsonów, reż. J. Reardon, USA 2000.

And Then There Were Fewer, 1. odcinek 9. sezonu serialu Family Guy, reż. D. Polcino, USA 2010.

BoJack Horseman, twórca R. Bob-Waksberg, USA od 2014.

Christmas Guy, 8. odcinek 12. sezonu serialu Family Guy, reż. G. Colton, USA 2013.

Fairy Odd Parents – Christmas Everyday!, 13. odcinek 1. sezonu Przygód Timmy'ego, reż. B. Hartman, USA 2001.

Family Guy, twórca S. MacFarlane, USA od 1999.

Life of Brian, 6. odcinek 12. sezonu serialu Family Guy, reż. J. Lee, USA 2013.

Pora na przygodę! (Adventure Time), twórca P. Ward, USA 2010–2018.

Rick i Morty (Rick and Morty), twórcy J. Roiland, D. Harmon, USA od 2013.

Rozczarowani (Disenchanted), twórca M. Groening, USA od 2018.

Simpsonowie (The Simpsons), twórca M. Groening, USA od 1989.

Simpsonowie (wersja kinowa; The Simpsons Movie), reż. D. Silverman, USA 2007.

Tape 5, Side A, 9. odcinek 1. sezonu serialu Trzyście powodów, reż. C. Franklin, USA 2017.

Tape 6, Side B, 12. odcinek 1. sezonu serialu Trzyście powodów, reż. T. McCarthy, USA 2017.

That's Too Much, Man!, 11. odcinek 3. sezonu BoJacka Horsemana, reż. J.C. Gonzalez, USA 2016.

To Thine Own Elf Be True, 8. odcinek 1. sezonu Rozczarowanych, reż. F. Marino, USA 2018.

Netografia

Allen F., SUICIDE TRIGGER Netflix show 13 Reasons Why which 'glamorises suicide' inspired two 15-year-old girls to kill themselves days apart, heartbroken parents claim, „The Sun” z dn. 27.06.2017, [on-line:] <https://www.thesun.co.uk/news/3895626/netflix-13-reasons-why-inspired-two-girls-to-kill-themselves/>, dostęp: 31.03.2019.

D'ohmer, Moe's annual Christmas suicide attempts, The No Homers Club, wypowiedź z dn. 21.12.2013, <https://www.nohomers.net/showthread.php?103317-Moe-s-annual-Christmas-suicide-attempts>, dostęp: 31.03.2019.

Les_Wynan, Moe's annual Christmas suicide attempts, The No Homers Club, wypowiedź z dn. 21.12.2013, <https://www.nohomers.net/showthread.php?103317-Moe-s-annual-Christmas-suicide-attempts>, dostęp: 31.03.2019.

Perez C., Mom blames '13 Reasons Why' for daughter's suicide attempt, „New York Post” z dn. 23.05.2018, [on-line:] <https://nypost.com/2018/05/23/mom-blames-13-reasons-why-for-daughters-suicide-attempt/>, dostęp: 31.03.2019.

Literatura przedmiotu

Améry J., Podnieść na siebie rękę. Dyskurs o dobrowolnej śmierci, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2018.

Bałandynowicz A., Reakcja społeczeństwa wobec problemu suicydalnego jednostki, [w:] Samobójstwo, red. B. Hołyst, M. Staniaszek, M. Binczycka-Anholcer, Polskie Towarzystwo Higieny Psychiczej, Warszawa 2002.

Eaton J., Uskul A.K., Using The Simpsons to teach social psychology, „Teaching of Psychology” 2004, 31(4).

Grzenkowicz M., Dziś animacja też jest polityczna. Rozmowa z Mattem Groeningiem, „Gazeta Wyborcza” z dn. 16.08.2018.

Hołyst B., Suicydogenne aspekty samotności, [w:] Zrozumieć samotność. Studium interdyscyplinarne, red. P. Domeracki, W. Tyburski, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2006.

Hołyst B., Suicydologia, LexisNexis, Warszawa 2002.

Ingarden R., Kilka uwag o sztuce filmowej, [w:] Estetyka a film, red. A. Helman, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1972.

Marasiński C., Filozoficzne aspekty kultury śmiechu, Wydawnictwo Mado, Toruń 2014.

Michalski C., South Park, czyli przemoc symboliczna wobec Eryka Cartmana, [w:] Seriale. Przewodnik Krytyki Politycznej, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2011.

Milakina E.G., Современный американский ситком: Проблема жанровой идентификации и перспективы развития, referat zaprezentowany na konferencji VII Студенческие смольные чтения. Междисциплинарность в науке и искусстве: Вызовы будущего, Petersburg 19–21.04.2018.

Preventing Suicide. A Resource for Media Professionals, wyd. Department of Mental Health and Substance Abuse World Health Organization, International Association for Suicide Prevention, WHO Press, Geneva 2008, [on-line:] https://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/resource_media.pdf, dostęp: 30.03.2019.

Ringel E., Gdy życie traci sens. Rozważania o samobójstwie, przeł. E. Kaźmierczak, Glob, Szczecin 1987.

Wygotski L., Psychologia sztuki, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980.

Zwoliński A., Samobójstwo jako problem osobisty i publiczny, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013.

Halszka Witkowska   **Obraz listu pożegnalnego i samobójcy w filmie fabularnym**

Filmografia

Adwokat diabła, reż. T. Hackford, Niemcy, USA 1997.

Arizona Dream, reż. E. Kusturica, Francja, USA 1993.

Chłopiec ze skazą, reż. D.H. Perry, USA 2009.

Klub samobójców, reż. R. Santiago, Hiszpania 2007.

Klub samobójców, reż. S. Sono, Japonia 2001.

Las samobójców, reż. J. Zada, USA 2016.

Lot nad kukułczym gniazdem, reż. M. Forman, USA 1975.

Most samobójców, reż. E. Steel, USA, Wielka Brytania 2006.

Nauka spadania, reż. P. Chaumeil, Niemcy, Wielka Brytania 2014.

Ostatnia rodzina, reż. J.P. Matuszyński, Polska 2016.

Przekleństwa niewinności, reż. S. Coppola, USA 1999.

Sala samobójców, reż. J. Komasa, Polska 2011.

Siedem dusz, reż. G. Muccino, USA 2008.

Skazani na Shawshank, reż. F. Darabont, USA 1994.

Stowarzyszenie umarłych poetów, reż. P. Weir, USA 1989.

Sylvia, reż. C. Jeffs, Wielka Brytania 2003.

Tajemnica Bridgend, reż. J. Rønne, Dania, USA, Wielka Brytania 2015.

Tamten świat samobójców, reż. G. Dukić, USA, Wielka Brytania 2006.

Trzy billboardy za Ebbing, Missouri, reż. M. McDonagh, USA, Wielka Brytania 2017.

Weronika postanawia umrzeć, reż. E. Young, USA 2009.

Wstrząs, reż. P. Landesman, Australia, USA, Wielka Brytania 2015.

Zapach kobiety, reż. M. Brest, USA 1992.

Zdarzenie, reż. M.N. Shyamalan, USA, Indie 2008.

Literatura przedmiotu

Bridge J.A. i in., Association Between the Release of Netflix's 13 Reasons Why and Suicide Rates in the United States: An Interrupted Times Series Analysis, „Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry”, w druku, [on-line:] [https://www.jaacap.org/article/S0890-8567\(19\)30288-6/fulltext](https://www.jaacap.org/article/S0890-8567(19)30288-6/fulltext), dostęp: 4.05.2019.

Durkheim É., Samobójstwo. Studium z socjologii, przeł. K. Wakar, Oficyna Naukowa, Warszawa 2011.

Heidegger M., Czas światobrazu, przeł. K. Wolicki, [w:] tenże, Budować, mieszkać, myśleć. Eseje wybrane, Czytelnik, Warszawa 1977.

Hołyst B., Suicydologia, LexisNexis, Warszawa 2012.

Malczewska-Błaszczuk A., Motyw samobójstwa w filmach i serialach, Pro Carpathia, Rzeszów 2017.

Philips D.P., The Impact of Fictional Television Stories on US Adult Fatalities. New Evidence on the Effect of the Mass Media on Violence, „American Journal of Sociology” 1982, t. 87, nr 6.

<https://doi.org/10.1086/227596>

Philips D.P., The Influence of Suggestion on Suicide, "American Sociological Review" 1974, t. 39, nr 3.

<https://doi.org/10.2307/2094294>

Schmidtke A., Häfner H., The Werther effect after television films: new evidence for an old hypothesis, "Psychological Medicine" 1988, t. 18, nr 3. <https://doi.org/10.1017/S0033291700008345>

Światowa Organizacja Zdrowia, oficjalna strona: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/67604>, dostęp: 4.05.2019.

Zapobieganie samobójstwom. Poradnik dla pracowników mediów, wyd. Światowa Organizacja Zdrowia, Polskie Towarzystwo Suicydologiczne, przeł. B. Mroziak, Zakład Wydawniczo-Produkcyjny Folia, Genewa–Warszawa 2003, [on-line:]

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67604/WHO_MNH_MBD_00.2_pol.pdf;jsessionid=C5DF8572FA72ACDDE2F75975BFC7B394?sequence=6, dostęp: 4.05.2019.

Zwoliński A., Samobójstwo jako problem osobisty i publiczny, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013.

Adam Czabański   **Mechanizmy zjawiska prowokowania własnego zabójstwa**

Adamczewski L., Berlińskie wrota. Nowa Marchia w ogniu, Wydawnictwo Replika, Zakrzewo 2012.

Alvarez A., Trends and patterns of justifiable homicide, "Violence and Victims" 1992, t. 7.

<https://doi.org/10.1891/0886-6708.7.4.347>

Arias E.A. i in., Police officers who commit suicide by cop. A clinical study with analysis, "Journal of Forensic Sciences" 2008, nr 53(6). <https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2008.00861.x>

Augustyn św., Państwo Boże, cz. 2, przeł. W. Kubicki, J. Jachowski, Księgarnia Uniwersytecka, Poznań 1934.

Bosnar A. i in., Increased Suicide Rate Before and During the War in Southwestern Croatia, "Archives of Medical Research" 2002, nr 33. [https://doi.org/10.1016/S0188-4409\(02\)00364-8](https://doi.org/10.1016/S0188-4409(02)00364-8)

Brebeck W.E., Hüser K., Wewelsburg 1933-1945. Das Konzentrationslager, Westfalen im Bild, Münster 1991.

Bresler S. i in., Attempted suicide by cop. A case study of traumatic brain injury and the insanity defense, "Journal of Forensic Sciences" 2003, nr 48(1). <https://doi.org/10.1520/JFS2001045>

Burke T., Rigsby R., Suicide by cop revisited, "Law and Order" 1999, nr 47(6).

Czabański A., Pakty samobójcze wśród młodzieży, [w:] Psychospołeczne uwarunkowania zjawisk dewiacyjnych wśród młodzieży w okresie transformacji ustrojowej w Polsce, red. H. Machel, K. Wszeborowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1999.

Czabański A., Samobójstwa altruistyczne. Formy manifestacji, mechanizmy i społeczne reperkusje zjawiska, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2009.

Czabański A., Samobójstwa ludności cywilnej w oblężonym Wrocławiu 23 I - 6 V 1945, "Poznańskie Zeszyty Humanistyczne" 2006, t. VI.

Czabański A., Samobójstwa w Poznaniu podczas wojny 1939-1945. Socjologiczna analiza zjawiska, Wydawnictwo "Rys", Poznań 2003.

Czabański A., Samobójstwa we Wrocławiu (Breslau) w latach 1939-1945. Socjologiczna analiza zjawiska, Wydawnictwo "Rys", Poznań 2016.

Dewey L. i in., Suicide by cop. Clinical risks and subtypes, "Archives of Suicide Research" 2013, nr 17(4).

<https://doi.org/10.1080/13811118.2013.801810>

Gibbon E., Zmierzch Cesarstwa Rzymskiego, przeł. Z. Kierszys, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1975.

Hołyst B., Suicydologia, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2012.

Hüser K., Wewelsburg 1933 bis 1945. Kult- und Terrorstätte der SS. Eine Dokumentation, 2. Aufl. Schriftreihe des Kreismuseums Wewelsburg, Bd. 1, Paderborn 1987.

Hutson H.R. i in., Suicide by cop, "Annals of Emergency Medicine" 1998, nr 32(6).

[https://doi.org/10.1016/S0196-0644\(98\)70064-2](https://doi.org/10.1016/S0196-0644(98)70064-2)

Jarosz M., Samobójstwa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.

Jarosz M., Samobójstwa. Dlaczego teraz?, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.

John K., "Mein Vater wird gesucht...". Häft linge des Konzentrationslagers in Wewelsburg, Klartext Verlag, Essen 1996.

Kennedy D.B., Homant R.J., Hupp R.T., Suicide by cop, "FBI Law Enforcement Bulletin" 1998, nr 68(10). <https://doi.org/10.1037/e313082004-007>

Kingshott B.F., Suicide by proxy. Revisiting the problem of suicide by cop, "Journal of Police Crisis Negotiations" 2009, nr 9(2). <https://doi.org/10.1080/15332580902865110>

Kisielewicz D., Oficerowie polscy w niewoli niemieckiej w czasie II wojny światowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1998.

Lindsay M., Lester D., Criteria for suicide by cop incidents, "Psychological Reports" 2008, nr 102. <https://doi.org/10.2466/pr0.102.2.603-605>

Lindsay M., Lester D., Suicide by cop. Committing suicide by provoking police to shoot you, Baywood Publishing Company, New York 2004. <https://doi.org/10.2190/SBC>

Lord V.B., Sloop M.W., Suicide by cop. Police shootings as a method of self-harming, "Journal of Criminal Justice" 2010, nr 38. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2010.06.004>

Michalska-Suchanek M., Fenomen samobójstwa, Instytut Mikołowski, Mikołów 2011.

Miller L., Suicide by cop. Causes, reactions, and practical intervention strategies, "International Journal of Emergency Mental Health" 2006, nr 8(3).

Mohandie K., Meloy J.R., Clinical and forensic indicators of suicide by cop, "Journal of Forensic Sciences" 2000, nr 45(2). <https://doi.org/10.1520/JFS14690J>

Mohandie K., Meloy J.R., Hostage and barricade incidents within an officer-involved shooting sample. Suicide by cop, intervention efficacy, and descriptive characteristics, "Journal of Police Crisis Negotiations" 2010, nr 10(1-2). <https://doi.org/10.1080/15332581003799737>

Mohandie K., Meloy J.R., Suicide by cop among female subjects in officer-involved shooting cases, "Journal of Forensic Sciences" 2011, nr 56(3). <https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2010.01686.x>

Mohandie K., Meloy J.R., Collins P.I., Suicide by cop among officer-involved shooting cases, "Journal of Forensic Sciences" 2009, nr 54(2). <https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2008.00981.x>

Olesik J., Obóz jeniecki oflag II C Woldenberg, Urząd Miejski w Dobiegniewie, Dobiegniew 2008.

Olszewski M., Straty i martyrologia ludności polskiej w Poznaniu 1939-1945, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1973.

Pinizzotto A.J., Davis E.F., Suicide by Cop. Implications for Law Enforcement Management, "Law and Order" 1999, nr 12(47).

Pinizzotto A.J., Davis E.F., Miller Ch.E., Suicide by cop, "FBI Law Enforcement Bulletin" 2005, nr 74(2).

Sarno M., Van Hasselt V.B., Suicide by cop. Implications for crisis (hostage) negotiations, "Journal of Criminal Psychology" 2014, nr 4(2). <https://doi.org/10.1108/JCP-05-2014-0009>

Scoville D., Getting you to pull the trigger. Suicide by cop: a growing phenomenon?, "Police: The Law Enforcement Magazine" 1998, nr 22(11).

Somasundaram D.J., Rajadurai S., War and Suicide in Northern Sri Lanka, "Acta Psychiatrica Scandinavica" 1995, nr 91. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1995.tb09733.x>

Toczewski A., Oflag II C Woldenberg w Dobiegniewie. Dzieje obozowej konspiracji, Urząd Miasta w Dobiegniewie, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Dobiegniew 2009.

Tycner H., Grupa doktora Franciszka Witaszka w wielkopolskim ruchu oporu, "Przegląd Lekarski" 1967, nr 23(1).

Van Zandt C.R., Suicide by cop, "The Police Chief " 1993, nr 60.

Grzegorz Ziółkowski   Echa protestacyjnych samospaleń w kulturze współczesnej. Wybrane przykłady

Literatura źródłowa

Fertacz M., Nie gaście, „Notatnik Teatralny” 2012–2013, nr 70–71.

Jake, Monk on Fire, „Jake’s Blog” z dn. 5.09.2010, <http://jewis30.blogspot.com/2010/09/blog--post.html>, dostęp: 26.07.2019.

Konwicki T., Mała apokalipsa, Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1979.

Kundera M., Nieznośna lekkość bytu. Powieść, przeł. A. Holland, Aneks, Londyn 1984.

Muzykografia

Delerium, Faces, Forum & Illusions, prod. B. Leeb, Dossier, Berlin 1989.

Rage Against the Machine, Rage Against the Machine, prod. G. Richardson and Rage Against the Machine, Epic Records, Los Angeles 1992.

Filmografia i spektakle

Chef goes nunnery (Krucjata szefa), 55. odcinek serialu Miasteczko South Park, reż. T. Parker i E. Stough, Stany Zjednoczone 2000.

Nostalgia, reż. A. Tarkowski, Włochy, ZSRR 1983.

Persona, reż. I. Bergman, Szwecja 1966.

Seven psychopaths (Siedmiu psychopatów), reż. M. McDonagh, Wielka Brytania 2012.

Tell me lies, reż. P. Brook, USA, Wielka Brytania 1968.

US [spektakl teatralny], reż. P. Brook, Londyn 1966.

Źródła wizualne

Arnooby, Thich Quảng Đức [instalacja, fotografia], 2014, <https://imgur.com/gallery/QCDka8p>, dostęp: 30.07.2019.

Banksy, Napalm. Can't beat the feeling [obraz], 2004, [on-line:] <https://hexagongallery.com/catalog/artist/banksy/napalm-cant-beat-that-feeling/>, dostęp: 30.07.2019.

Banksy, Self-immolation, Tibet [graffiti], 2013, [on-line:] <https://imgur.com/gallery/uO14ULc>, dostęp: 30.07.2019.

Browne M., Self-immolation of Buddhist monk Thích Quảng Đức [fotografia], Sajgon 1963, [on-line:] https://en.wikipedia.org/wiki/Malcolm_Browne, dostęp: 30.07.2019.

Kaloyster, The Burning Monk(ey) [projekt graficzny], [on-line:] https://www.threadless.com/designs/the_burning_monkey, dostęp: 30.07.2019.

Rudd V.T., Special Forces (After Banksy) [obraz], 2008, [on-line:] <http://directaction.org.au/node/59>, dostęp: 30.07.2019.

Stimpson M., Monk on fire [instalacja, fotografia], 2010, [on-line:] <https://nl.pinterest.com/pin/573646071271401643/?lp=true>, dostęp: 30.07.2019.

Turpault A., Burning Monk 1963 [instalacja, fotografia], 2012, [on-line:] <https://www.flickr.com/photos/alexisturpault/8359207296>, dostęp: 30.07.2019.

Ut N. (właśc. Huỳnh Công Út; The Associated Press), The Terror of War (także: Accidental Napalm) [fotografia], Trảng Bàng 1972, [on-line:] <http://www.npr.org/2012/06/03/154234617/napalm-girl-an-iconic-image-of-war-turns-40>, dostęp: 30.07.2019.

Wyrzykowski P., Samospalenie [aplikacja medialna, instalacja], 2014, <http://www.peterstyle.eu/selfimmolation.html>, dostęp: 30.07.2019.

Literatura przedmiotu

Battersby L., Under the influence. Rudd's work echoes Banksy, „The Age” (Melbourne) z dn. 23.05.2008, [on-line:] <http://www.theage.com.au/news/arts/bunder-the-influenceb-rudd-v-banksy--ripoff-or-real-hrefh ttpwwwtheagecomaupollsnationalformhtml--bvoteba/2008/05/23/1211183062478.html>, dostęp: 26.07.2019.

Benn J., Burning for the Buddha. Self-immolation in Chinese Buddhism, University of Hawai'i Press, Honolulu 2007.

Biggs M., Dying without killing. Self-immolations, 1963–2002, [w:] Making sense of suicide missions, red. D. Gambetta, Oxford University Press, Oxford 2005. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199276998.003.0005>

Biggs M., How repertoires evolve. The diffusion of suicide protest in the twentieth century, "Mobilization. An International Quarterly" 2013, t. 4, nr 18. <https://doi.org/10.17813/maiq.18.4.njnu779530x55082>

Brook P., Sekretny wymiar, przeł. G. Ziółkowski, [w:] P. Brook, J.-C. Carrière, J. Grotowski, Georgij Iwanowicz Gurdziejew, red. J. Fret, G. Ziółkowski, Ośrodek Badań Twórczości

Jerzego Grotowskiego i Poszukiwań Teatralno-Kulturowych, Wrocław 2001.

Burszta W.J., U źródeł buntu. Lata sześćdziesiąte w cyklu śmierci i zmartwychwstania, [w:] Oblicza buntu. Praktyki i teorie sprzeciwu w kulturze współczesnej, red. W. Kuligowski, A. Pomieciński, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2012.

Czapliński P., Tadeusz Konwicki, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1994.

Domańska E., „Zwrot performatywny” we współczesnej humanistyce, „Teksty Drugie” 2007, nr 5.

Hariman R., Lucaites J., Public identity and collective memory in US iconic photography. The image of 'Accidental Napalm', „Critical Studies in Media Communication” 2003, t. 20.

<https://doi.org/10.1080/0739318032000067074>

Kuligowski W., Pomieciński A., Oblicza buntu. Praktyki i teorie sprzeciwu w kulturze współczesnej, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2012.

Morawińska A., ***, [w:] Rewolucje 1968, red. H. Wróblewska i in., przeł. H. Borkowska i in., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Agora, Warszawa 2008.

Niziołek G., Lęk przed afektem, „Didaskalia. Gazeta Teatralna” 2016, nr 131 (luty).

Short K., 15 captivating works of art that challenge the mcdonaldization of society, „The Huffington Post” z dn. 24.04.2014, [on-line:] http://www.huffingtonpost.com.au/2014/04/24/mcdonalds-protest-art_n_4981799.html?ir=Australia, dostęp: 30.07.2019.

Sienkiewicz K., Zbigniew Libera, „Lego. Obóz koncentracyjny”, Culture.pl z 12.2010, <http://culture.pl/pl/dzielo/zbigniew-libera-lego-oboz-koncentracyjny>, dostęp: 26.07.2019.

Sontag S., „Persona” Bergmana, [w:] taż, Style radykalnej woli, przeł. D. Żukowski, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2018.

Szczepański T., Zwierciadło Bergmana, Wydawnictwo Słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1999.

Vågnes Ø., Lessons from the life of an image. Malcolm Browne's photograph of Thích Quang Duc's self-immolation, [w:] On not looking. The paradox of contemporary visual culture, red. F. Guerin, Routledge, London 2015.

Zawadzki A., Ślad sztuki, sztuka śladu. Wokół estetycznych koncepcji Jeana-Luca Nancy'ego, Gianniego Vattima i Georges'a Didi-Hubermana, „Didaskalia. Gazeta Teatralna” 2011, nr 103–104 (czerwiec–sierpień).

Ziółkowski G., Okrutny teatr samospaleń. Protesty samobójcze w ogniu i ich echa w kulturze współczesnej, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2018.

Zuzanna Kiwerska Problematyka badań nad zagadnieniem samobójstwa wśród Głuchych w Polsce

Bożeńska J., Pomiankiewicz E., Rutkowski P., Komunikacja migowa Głuchych w krajach bałtyckich. Perspektywa lingwistyczna, [w:] Prace Bałtyckie 6. Język, literatura, kultura, red. M. Grzybowska, M. Michaliszyn, J. Tabor, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016.

Dunaj M., GŁUCHY–Ś WIAT. Głuchota w perspektywie antropologii zaangażowanej, Uniwersytet Łódzki, Wydział Filozoficzno-Historyczny, Łódź 2015.

Kobosko J., Co to znaczy być osobą głuchą ? Studia nad toż samością osobową młodzież y głuchej ze słyszących rodzin, Academia.edu, b.d., [on-line:]

https://www.academia.nad_to%C5%BCsamo%C5%9Bci%C4%85_osobow%C4%85_m%C5%82odzie%C5%BCy_g%C5%82uchej_ze_s%C5%82ysz%C4%85cych_rodzin_What_does_it_mean_to_be_deaf_Study_on_deaf_adolescents_personal_identity_from_hearing_families, dostęp: 30.07.2019.

Kostrowiecka A., Burzyński J., hasło słownikowe: Audyzm, Nowe wyrazy, rejestracja hasła: 30.09.2016, ostatnia aktualizacja hasła: 25.02.2017, <http://nowewyrazy.uw.edu.pl/haslo/audyzm.html>, dostęp: 1.06.2019.

Lane H., Maska dobroczynności. Deprecjacja społeczności głuchych, przeł. T. Gałkowski, J. Kobosko, WSiP, Warszawa 1996.

Laskowska-Klimczewska A., Łacheta J., Maciejaska-Roczan K., Sprawy społeczne, [w:] Sytuacja osób głuchych w Polsce. Raport zespołu ds. g/Głuchych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, red. M. Świdziński, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa 2014.

Mreńca E., Podsumowanie konferencji naukowej „Głusi jako mniejszość językowa i kulturowa”, „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania” 2015, nr 4.

Preventing suicide. A global imperative, red. S. Saxena, O. Chestnov, E. Krug, World Health Organization, WHO Press, Geneva 2014.

Rędzia B., Dobre wzorce przeciwko uzależnieniom, Niepełnosprawni.pl z dn. 25.10.2012, <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/123240>, dostęp: 1.06.2019.

Samaritans, oficjalna strona: <https://www.samaritans.org/how-we-can-help/contact-samaritan/talk-us-phone/>, dostęp: 24.08.2019.

SignHealth, oficjalna strona: <https://www.signhealth.org.uk/bsl-therapy-online/>, dostęp: 24.08.2019.

Soczewka M., Czynniki społeczno-demograficzne i środowiskowe, „Zobacz... Znikam” z dn. 9.09.2016, <http://zobaczznikam.pl/czynniki-spooleczno-demograficzne-i-srodowiskowe/>, dostęp: 30.07.2019.

Stachowicz A., Psychologiczne czynniki ryzyka samobójstwa u młodzieży, „Zobacz... Znikam” z dn. 9.09.2016, <http://zobaczznikam.pl/psychologiczne-czynniki-ryzyka-samobojstwau-mlodziezy/>, dostęp: 30.07.2019.

Teper-Solarz Z., Głusi – na marginesie „świata słyszących”, „Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne” 2016, nr 14(1).

Woods M., McGreevy P., Molloy F., Morgan M., Strata bliskiej osoby przez samobójstwo. Poradnik dla osób, które straciły kogoś bliskiego, Southern Health and Social Care Trust, Belfast Health and Social Care Trust, b.m. 2012, [on-line:] <http://www.southerntrust.hscni.net/pdf/PolishSuicideBereavement.pdf>, dostęp: 24.08.2019.

Gabriela Niemczynowicz-Szkopek   **Tabu a świat niedorośłego odbiorcy. **Rozmowa z dziećmi o cierpieniu, śmierci i samobójstwie na podstawie wybranych przykładów współczesnej literatury dziecięcej .****

Literatura źródłowa

After a Suicide Death. An Activity Book for Grieving Kids, The Dougy Center, The National Center for Grieving Children & Families, Portland 2019.

Bracegirdle P.J., The Dead Family Diaz, Dial Books for Young Readers, New York 2015.

Erlbruch W., Geś, śmierć i tulipan, przeł. Ł. Żebrowski, Hokus-Pokus, Warszawa 2008.

Loehr C.A., My Uncle Keith Died, Trafford Publishing, Bloomington 2009.

Mikołajewski J., Kiedy kiedyś, czyli Kasia, Panjan i Pangór, Egmont Polska, Warszawa 2011.

Saint-Exupéry A. de, Mały Książę, przeł. J. Szwykowski, PAX, Warszawa 1988.

Stalfelt P., Mała książka o śmierci, przeł. I. Jędrzejewska, Czarna Owca, Warszawa 2008.

Stark U., Höglund A., Czy umiesz gwizdać, Joanno?, przeł. K. Skalska, Wydawnictwo Zakamarki, Poznań 2008.

Literatura przedmiotu

Bałandynowicz A., Postawy społeczne wobec zachowań suicydalnych jednostek, [w:] „Przegląd Policyjny” 2011, nr 1, [on-line:]

https://www.wspol.edu.pl/przegladpolicyjny/index.php?option=com_content&view=article&id=95:a-baandynowicz&catid=25:przegld-policyjny-1-101-2011&Itemid=40, dostęp: 11.05.2019.

Borkowski I., Dzisiaj oswoimy śmierć. Tanatopedagogiczna literatura adresowana do dzieci na współczesnym polskim rynku książki, [w:] „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2016, nr 1(43).

Chatizow J., Depresja i samobójstwa dzieci i młodzieży. Żyć, nie umierać – poradnik dla rodziców i nauczycieli, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2018.

Coping with Suicide Loss [druk ulotny], The Dougy Center, The National Center for Grieving Children & Families, Portland bd.

Dymel-Trzebiatowska H., Niebo ma wiele imion. Śmierć w skandynawskich książkach obrazkowych, [w:] Śmierć w literaturze dziecięcej i młodzieżowej, red. K. Slany, Wydawnictwo SBP, Warszawa 2018.

Jędrzejewska I., Tabu nie tworzą dzieci, tylko dorośli, [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012.

Niesporek-Szamburska B., Oswajanie przemijania – śmierć we współczesnej literaturze dziecięcej i młodzieżowej, [w:] Literatura dla dzieci i młodzieży, t. 5, red. K. Tałuc, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2017.

Orlov J., Trendy i tendencje w szwedzkiej literaturze dla dzieci. Staś Straszycło czy nadopiekuńczy i zestresowani rodzice?, przeł. J. Czechowska, [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012.

Oscar K., Dzieci nie rozumieją ironii!, przeł. D. Rozmarynowska, [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012.

Rigolet S., Tabu – stereotypy i trudne tematy – tematy delikatne... Czy dla wszystkich?, przeł. M. Kołeczek, [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012 .

Roll-Hansen D., O przekraczaniu granic. Norweskie książki dla dzieci na świecie, [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012 .

Sikorska M., Czy każdy umiera w samotności? Motyw śmierci w książkach obrazkowych, [w:] Śmierć w literaturze dziecięcej i młodzieżowej, red. K. Slany, Wydawnictwo SBP, Warszawa 2018.

Slany K., Śmierć we współczesnej literaturze dla dzieci – łamanie tabu?, [w:] Śmierć w literaturze dziecięcej i młodzieżowej, red. K. Slany, Wydawnictwo SBP, Warszawa 2018.

<https://doi.org/10.12775/LL.2.2019.002>

Słownik języka polskiego PWN, red. L. Drabik, E. Sobol, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Stalfelt P., Małe książki o..., przeł. A. Teperek, [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012.

Stark U., Zabrania się..., [w:] Tabu w literaturze i sztuce dla dzieci, red. B. Sochańska, J. Czechowska, Duński Instytut Kultury, Media Rodzina, Poznań 2012.

Michał Oleszczyk Ślepnąc od świateł Jakuba Żulczyka i Krzysztofa Skoniecznego jako metafora autodestrukcji warszawskiej klasy kreatywnej

Literatura źródłowa

Żulczyk J., Ślepnąc od świateł, Świat Książki, Warszawa 2014.

Filmografia

Chinatown, reż. R. Polański, USA 1974.

Chłopcy z ferajny, reż. M. Scorsese, USA 1990.

Dama z Szanghaju, reż. O. Welles, USA 1947.

Łowca androidów, reż. R. Scott, USA, Hongkong 1982.

Obywatel Kane, reż. O. Welles, USA 1941.

Ślepnąc od świateł, reż. K. Skonieczny, Polska 2018.

Taksówkarz, reż. M. Scorsese, USA 1976.

Literatura przedmiotu

Barton Palmer R., The Divided Self and the Dark City. Film Noir and Liminality, „symplokē” 2007, t. 15, nr 1/2. <https://doi.org/10.1353/sym.0.0038>

Durkheim É., Samobójstwo. Studium z socjologii, przeł. K. Wakar, Oficyna Naukowa, Warszawa 2011.

Hoberman J., Make My Day. Movie Culture in the Age of Reagan, The New Press, New York 2019.

Lipecki J., To co miało wartość – dawno umarło. Pro8l3m – „Pro8l3m”. Recenzja sPlay,

[https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2016/06/13/pro8l3m-pro8l3m-](https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2016/06/13/pro8l3m-pro8l3m-recenzja/?fbclid=IwAR32NgNR7aR38AD2xdGdgcYL2Kubvq0lhtgU1UFFnaIERHi4OOaN34b_Vr0)

[recenzja/?fbclid=IwAR32NgNR7aR38AD2xdGdgcYL2Kubvq0lhtgU1UFFnaIERHi4OOaN34b_Vr0](https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2016/06/13/pro8l3m-pro8l3m-recenzja/?fbclid=IwAR32NgNR7aR38AD2xdGdgcYL2Kubvq0lhtgU1UFFnaIERHi4OOaN34b_Vr0), dostęp: 6.07.2019.

Moore M.D., Recker N.L., Heirigs M., Suicide and the Creative Class, „Social Indicators Research” 2014, t. 119, nr 3. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0566-6>

Rydzek D., Słownik serialoznawcy, „Ekran” 2017, nr 5.

Skonieczny K., Krzysztof Skonieczny – to on nakręcił serialowy hit „Ślepnąc od świateł”. Kiedyś pop***łał na roraty, dziś detonuje bomby i uderza jak Piorun, rozmowę przeprowadziła K. Mróz, „Gazeta Wyborcza”

z dn. 7.12.2018, [on-line:] <http://wyborcza.pl/7,101707,24247142,krzysztof-skoneczny-to-on-nakrecil-serialowy-hit-slepnac.html>, dostęp: 27.05.2019.

Wojnar K., Polska klasa kreatywna, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2016.

Paweł Wojtas   O niepełnosprawności inaczej. Narracyjna etyka niepełnosprawności w powieściach Johna Maxwella Coetzeego

Literatura źródłowa

Coetzee J.M., Ciemny kraj, przeł. M. Konikowska, Znak, Kraków 2009.

Coetzee J.M., Czekając na barbarzyńców, przeł. A. Mysłowska, Znak, Kraków 2003.

Coetzee, J.M., Foe, [w:] tenże, W sercu kraju. Życie i czasy Michaela K. Foe, przeł. M. Konikowska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1996.

Coetzee J.M., Powolny człowiek, przeł. M. Konikowska, Świat Książki, Warszawa 2008.

Coetzee J.M., Punkty nawigacyjne, red. D. Attwell, przeł. M. Król, A. Skucińska, D. Żukowski, Znak, Kraków 2011.

Coetzee, J.M., W sercu kraju, przeł. M. Konikowska, Znak, Kraków 2004.

Coetzee J.M., Życie i czasy Michaela K., przeł. M. Konikowska, Znak, Kraków 2007.

Shakespeare W., Król Ryszard III, przeł. J. Paszkowski, Warszawa 2015, [on-line:] <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/krol-ryszard-iii.pdf>, dostęp: 10.11.2019.

Literatura przedmiotu

Agamben G., Homo Sacer. Sovereign Power and Bare Life, przeł. D. Heller-Roazen, Stanford University Press, Stanford 1998. <https://doi.org/10.1515/9780804764025>

Albrecht G., American Pragmatism, Sociology, and the Development of Disability Studies, [w:] Disability Studies Today, red. C. Barnes, M. Oliver, L. Barton, Polity Press, Cambridge 2002.

Ashcroft B., Silence as Heterotopia in Coetzee's Fiction, [w:] Strong Opinions: J.M. Coetzee and the Authority of Contemporary Fiction, red. C. Danta, S. Kossew, J. Murphet, Continuum, London - New York 2011.

Attridge D.A., J.M. Coetzee and the Ethics of Reading, University of Chicago Press, Chicago-London 2004.

Attwell D., J.M. Coetzee and the Life of Writing. Face to Face with Time, Oxford University Press, Oxford 2015.

Bądź życzliwym pasażerem zamiast być monsterem, Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie, notatka z dn. 20.05.2015, <https://www.ztm.waw.pl/informacje.php?i=1027&c=98&l=1>, dostęp: 15.03.2019.

Bérubé M., The Secret Life of Stories, New York University Press, New York - London 2016.

Booth W.C., Rodzaje narracji, przeł. I. Sieradzki, "Pamiętnik Literacki" 1971, t. 62, z. 1.

- Bradstreet T.Z., 'The Coming of the Storm'. Imperial Empiricism and Ecological In difference in Waiting for the Barbarians, "A Review of International English Literature" 2017, nr 48.
<https://doi.org/10.1353/ari.2017.0012>
- Davis L.J., Enforcing Normalcy. Disability, Deafness, and the Body, Verso, London - New York 1995.
- Demons of the Body and Mind. Essays on Disability in Gothic Literature, red. R.B. Anolik, McFarland, Jefferson 2010.
- Foucault M., Historia szaleństwa w dobie klasycyzmu, przeł. H. Kęszycka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.
- Fricker M., Epistemic Injustice Power and the Ethics of Knowing, Oxford University Press, New York 2010.
- Garland-Thomson R., Extraordinary Bodies. Figuring Physical Disability in American Culture and Literature, Columbia University Press, New York 1997.
- Hall A., Literature and Disability, Routledge, Taylor & Francis Group, London 2016.
- Lévinas E., Całość i nieskończoność. Esej o zewnętrznosci, przeł. M. Kowalska, PWN, Warszawa 1998.
- MacLeod L., "Do We of Necessity Become Puppets in a Story?" or Narrating the World. On Speech, Language, and Discourse in J. M. Coetzee's *Foe*, "Modern Fiction Studies" 2006, nr 52.
<https://doi.org/10.1353/mfs.2006.0034>
- Mitchell D.T., Snyder S.L., Narrative Prosthesis. Disability and the Dependencies of Discourse, University of Michigan Press, Ann Arbor 2000. <https://doi.org/10.3998/mpub.11523>
- Murray S., The Ambiguities of Inclusion. Disability in Contemporary Literature, [w:] The Cambridge Companion to Literature and Disability, red. C. Barker, S. Murray, Cambridge University Press, Cambridge 2017. <https://doi.org/10.1017/9781316104316.008>
- Newton A.Z., Narrative Ethics, Harvard University Press, Cambridge, MA - London 1995.
- Propp V., Morphology of the Folk Tale, przeł. L. Scott, University of Texas Press, Austin 2003.
- Quayson A., Aesthetic Nervousness, Columbia University Press, New York 2007.
- Rancière J., Mute Speech, przeł. J. Swenson, Columbia University Press, New York 2011 .
- Retief M., Letšosa R., Models of disability. A brief overview, "HTS Teologiese Studies / Theological Studies" 2018, nr 74(1), [on-line:] <https://doi.org/10.4102/hts.v74i1.4738>,
- Shakespeare T., The Social Model of Disability, [w:] The Disability Studies Reader, red. L.J. Davis, wyd. 2, Routledge, New York 2006.
- Słownik języka polskiego PWN, hasło: dys-, <https://sjp.pwn.pl/sjp/dys;2555708.html>, dostęp: 15.03.2019.
- Todorov T., The Two Principles of Narrative, "Diacritics" 1971, nr 1(1). <https://doi.org/10.2307/464558>
- Wojtas P., 'Form follows dysfunction'. Coetzee's Narrative Ethics of Disability, "Journal of Literary & Cultural Disability Studies" 2018, nr12(1). <https://doi.org/10.3828/jlcds.2018.5>